

מסורת הש"ס

(א) כחומר (כו. י. ג) סוכה (ל: יו"ט) (ג) פרה סי"ב מ"א (ד) סוכה מ" (ה) ופרה פ"ב מ"א (ו) ע"ש (ז) ופרה פ"ב מ"א (ח) ופרה פ"ב מ"א (ט) ופרה פ"ב מ"א (י) ופרה פ"ב מ"א (יא) ופרה פ"ב מ"א (יב) ופרה פ"ב מ"א (יג) ופרה פ"ב מ"א (יד) ופרה פ"ב מ"א (טו) ופרה פ"ב מ"א (טז) ופרה פ"ב מ"א (יז) ופרה פ"ב מ"א (יח) ופרה פ"ב מ"א (יט) ופרה פ"ב מ"א (כ)

תורה אור השלם

1. זאת תקח דתורה אשר יצא ללאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על: במדבר יב ט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על ובו משום דשבא נהרצית לו. עי' לקמן דף כה ע"כ מוס' ד"ה א"כ:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבנא וכו' ולכך רבנא לא חיישין (ב) ד"ה ומו לא מדין אין להקשות. י"ב כה"ל לשאול הוא דף ס"ד ויבנתו וזכוריות ספ"ד ויבנתו דף ג' ע"כ (ג) ד"ה לא ס"ד ד"ה המשום ו"ה לא ר"ה: (ד) תוס' ד"ה על ידי וכו' שאין נלמדת שנתרצית:

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. למהמתי אסור ממון ואין מפקירין אסור (כתובות כו.). ע"י נפשות. שהיה ידומה למות. אסורה בעלה. והואיל ונהניג בה הפקר חוששין שמה נמלכת על כל נפשות. ומה לא מדין. אין לזון אחר דבר זה (סוכה יז) אין להשיב ע"כ (בבבבב. וקדושין בא) מן לכה לאקשוי מדי (ערובין ק"ג) לכה לשנוי מדי (סנהדרין כב.) אין להקטע דבר זה (ע"כ סוכה). הניח עליו. על פרה (סוכה יז) וס"ט: ע"ה. אגודה ערדה של שקין. אגודה של שקין (סוכה פסלה. וש"ע) ואע"ג דלאו עול הוא ובעליה לחודה מיעבדא דכתיב פרה נמלכת על האמהה בה אשר לא עלה עליה חודה ואפילו שלם משכה (סוכה) ובעגלה עד שתמשוך. שנתלול המשא מעט, דבעגלה כתיב אשר לא משכה (סוכה).

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה כג.

רבינא אמר הא בכתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דבבבבב לית להו ההוא שנויא דלעיל דאדם חס על בהמתו כו' מדמהדרי אשנויא אחרניא ותימה א"כ מה יתרונו משני המשויות שנהגו למכור ומכרין דלעיל צ"ל

רבינא אמר לא קשיא הא בכתחילה הא דיעבד ומונא תימרא דשאני בין לכתחילה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמינהו האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא ש"מ שאני לן בין לכתחילה לדיעבד ממוני דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתירא משום הפסד ממונו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה וכו' לא מדי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן דתנן גבי פרת הטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים והכמים במתירין מאי לאו בהא קמפלגי דר"א סבר חיישין לרביעה ורבנן סברי לא חיישין לרביעה ממוני דלמא דב"ע לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב יהניח עליהן עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישין ומר סבר לא חיישין לא ס"ד משום ניהא פורתא לא מפסיד טובא ה"ג לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תוקפו ודלמא דבולי עלמא לא חיישין לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר ידבר אל בני ישראל ויקחו אליהם בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא וכו' היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קיחה אלא כוליהו קרבנות כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

עין משפט נר מצוה

רבינו חננאל

ופריך רבינא לא קשיא מתי לכתחילה אין מעמידין הא דאי עבד העובדי לוקחין ואין חוששין דלמא רבנא מדרגן לא תתייחד אשה עמה מפני שחשודין על העריות. ותנן האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתייחד ואם נתייחדה דיעבד אין חוששין לה. והתני לה שאני הא דמתירא לכאן עליה משום הפסד ממונו. תדע שהוא כך דקתני נפסא נתבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודיא בא עליה. ר' פדת משני מתי ר' אליעזר היא דאמר והא דתני לוקחין רבנן דשירו. דתנן בפרה כ"ב שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים והכמים והתני ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישין לרביעה אלא דכ"ב לא חיישין לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה אלא משום מלאכה כדבר דאמר הניח עליה בפרה ארומה עודה של שקין פסלה. פי' עודה חבץ שזויר (א) של עדים שאוגדין אותה בבהמה ודומה לעול שפסול את הפרה. ר' אליעזר חיישין לבעלה (בעגלה) ורבנן לא חיישין (ובפרה) כתוב אשר לא עלה עליה עול משעה שחבשה עליה פסלה. ובעגלה כתוב אשר משכה בעול. ואמרין בפרה מאי טעמיהו ורבנן דלא חיישי משום עודה של שקין. דמשום ניהא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגיש ישראל ולא ובני לה הכא נמי בשאר בהמות ניהא משום הנאה רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחילה ליכשרו. והתני גבי רביעה יצרו תקפו. והתנין לטעמא אחריתי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. (גור) אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה ארומה תמימה משראל יקחו ולא מן העובדי כוכבים. והתני לא ס"ד דתנן וכו' היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קיחה. ודילמא לא פליגי רבנן ע"ר אליעזר

(א) ע"י צעקין ערך עד הששי מש"כ כסם הגאונים ו"ל צפירות עודה ע"כ. (ג) נראה דל"ל וטעמא דר"א כדתי שילא דתני שילא מ"ט דר"א וכו'.

כ"כ צודאי ואיכא למישל דלמא רבנא: ע"ז ידי ממון מותרת לבעלה. פ"ה דמייירי באשת ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשריא דיעבד משום דאמרין דודאי לא נבעלה דלמא לעולם אימא לך דנבעלה ומייהו להכי שריא משום דאשת ישראל שנבעלה בלאונס מותרת ואין ללאוסרה משום דשמא נתרצית לו דודאי כיון דאניה נתפסת אנפשות לא מפסדה ולא מתרצית ליה לכך נראה לפרש דודאי מייירי באשת כהן דאף בלאונס אסורה והכא מותרת דאמרין דודאי לא נבעלה וכן משמע צפוק שני דכמותות (דף כו: יו"ט) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתין מייירי באשת כהן דמיייתי עלה בגמרא התם ההוא מעשה באשה אחת שהורגנה באשקלון ורחקוה צני משפחה ואי באשת ישראל הוה ההוא עובדא מאי קאמר ורחקוה צני משפחה לא הוה להו לרחק אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח דמייירי באשת כהן דקתני על ידי ממון מותרת לבעלה טעמא דע"י ממון דמרתא אהפסד ממונו הא שלא על ידי ממון אסורה ואף על פי שאין נלמדת (ה) נתרצית כיון שאני ע"י נפשות ואי באשת ישראל אמאי אסורה אלא ודאי באשת כהן והא דנקט מותרת לבעלה ולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה לבעלה והתם אף באשת ישראל אסורה לבעלה למימר משום פחד נפשות נתרצית לו וא"ת מאי ס"ד דרבינא דבעי ללאוכוחי היתר דיעבד מהכא הא ודאי דמשום הפסד ממונו הוא וי"ל דסבר רבינא דמיון דנחבשה שהיא מקורה גידו היה לו לאסור באשת כהן ולמימשא מיהא לבעלת אונס ואע"ג דאיכא הפסד ממון ומדשיין הלא דיעבד ה"ה אף היכא דליכא הפסד ממון ותלמודא דחי דלית ליה הך סברא אלא אית ליה הפסד ממונו שאני: ר"ד דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה ע"י נפשות מאי קאמר תדע דלמא שאני ע"י נפשות אסורה לבעלה דא"כ אימא לך דאשת כהן נקט רשא אסורה לבעלה ממון ליתני שלא ע"י נפשות מותרת אלא ודאי הפסד ממון דוקא נקט וסיפא דקתני ע"י נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לבעלה כהן דבה אצירי אלא בא להשמיענו דאף לישראל אסורה דאיכא למימר מחמת פחד נתרצית לו: ר"א מדי. פי' דודאי הפסד ממון שאני אכל יחוד בעלמא אימא דאסור אף דיעבד תימה אם כן לא הנחת בת לאצרהס אצניו אשת כהן יושבת תחת בעלה דא"כ שלא תתייחד עם שום עובד כוכבים שעה אחת וכיון דליכא הפסד ממון חיישין וי"ל דאין זה אלא דחוי בעלמא כלומר מהכא לא תוכיח ומכל מקום דברי רבינא אמת הן ועי"ל דלפילו לפי המסקנה אין לאסור יחוד מועט דדוקא נחבשה שאני לפי שאיך מקורה גידו כעין בהמה דהכא דצידו לרבעה אכל היכא שאינה תחת ידו של עובד כוכבים כלל ויכולה לעצוק אשה לנפשו ויהיה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת ואין ללאוסרה על אותו יחוד וכן עיקר וצירושלמי דחי דאין דמיון אשה לבמהה שאני אשה שדרכה ללוות ואפילו חרשת דרכה לרמו: התם יצרו תקפו. תימה לעיל לאמר רב עובד כוכבים חס על בהמתו ורבי פדת נמי אית ליה ההוא שנויא כדפרי' נילמא לירו תקפו מניש' דפרה דלמיה יקרים וי"ל שאני הכא כיון דלמיה יקרים עומדת למכור לישראל וכיון שהוא מוכר הפרה וסבר הוא להעלים וימינו מושג כיון שדירו תקפו: